

המקרה המתואר להלן התרחש במציאות ואינו נשכח מזיכרוני אף על פי שכבר עברו כמה שנים טובות מאז.

ישבתי במשרד של קופת גמ"ח גדולה לצורך סידור כלשהו, והנה נכנס יהודי נשוא פנים, מכובד, שברוך ה' הקים משפחה יפה, ברוכת ילדים, וכבר השיא את רובם.

הוא לא הגיע אל הגמ"ח כדי לקבל הלוואה נוספת, לאחר שכבר קיבל תשע הלוואות כאלה; על כל חתונה - הלוואה. הוא הגיע אל הגמ"ח כי הוא קרס. קרס כלכלית, וייתכן שעמד גם לפני קריסה נפשית. כך לכל הפחות היה נראה על פניו היגיעות והלאות.

כיוון שהוא היה איש ישר, מדקדק בקלה כבחמורה, וכיוון שחשבון הבנק שלו איבד כל שליטה והגיע אל מחוזות של מינוס בלתי נתפס - הוא הגיע לגמ"ח למצוא הסדר כלשהו שיניח את הדעת. כזה שאולי יצליח לעמוד בו.

לאחר שנאמר בפגישה מה שנאמר, ולאחר שיצא אותו ממשרדי הגמ"ח, החל המזכיר בסבב טלפוני דחוף. זה לא היה מתוקף עבודתו. המזכיר אמור להיות עסוק בהזנת נתונים ובצילום מסמכים, אך ההתרחשויות האנושיות הכואבות הזו לא הניחה לו. הן ילדים וחתנים יש לאיש לרוב, ברוך ה', כך חשב לעצמו. רובם ככולם מתפרנסים היטב, מהם אפילו מבוססים

ולמעלה מכך. הם התחתנו בכבוד וקיבלו מאביהם גם סכום נכבד לדירה. מה יותר פשוט מהרעיון שהם יהיו אלה שיוציאו את אבא שלהם מהבוץ המאיים והמטריף את שלוותו?

שעה לאחר מכן היה המזכיר באפיסת כוחות מוחלטת. כזאת לא ראה מעולם. התגובות מעבר לקו היו צוננות עד קפואות. אחד הגיב תגובה פושרת, אחר הגיב ש"באמת צריך לעזור".

בסופו של דבר? אחד מהם שלח שלושת אלפים דולר, תרומה חד-פעמית, ומכל היתר - לא ראה המזכיר שקל!

לפני שתקטרגו חס וחלילה על המשפחה ההיא, נספר לכם מה הייתה תגובתו של אותו מזכיר גמ"ח השבוע, לאחר שהזכרנו

על צעדים מידיים ומשמעותיים. הם לקחו הלוואת גמ"ח גדולה מקרוב משפחה, וכל אחד מהילדים בחר את גובה ההחזר החודשי כדי לכסות את ההלוואה. "היו מבין אחיי ואחיותי שהחזירו בכל חודש חמישים ש"ח, והיו כאלה שהחזירו מאתיים ש"ח. כל אחד - לפי יכולתו ובהתאם למצבו הכלכלי והמשפחתי. הבנו שלכל אחד נתונים אחרים, וכל אחד עושה את מה שהוא יכול. כך התחלנו לשלם חלק גדול מההלוואות שלו".

במשפחת פרידמן היה זה ר' דוד, אז אברך צעיר, שלישי במשפחה, שאמנם לא ראה את אביו שוקע בחובות אבל ראה את אחותו שהתארסה מיד לאחר שנישא. ואז הוא החליט שהוא יוצא לדרך עצמאית,

לו את פרטי המקרה: "איש אינו רוצה להתאכזר אל הוריו, חס וחלילה. בפרט לא יהודים יראים ושלמים שאמונים על הכרת הטוב ובוודאי על מצוות כיבוד אב ואם. אין יהודי שלא רוצה לראות את אביו בריא ושלם ורווה נחת מהצאצאים. הנקודה היא שצריך לפקוח עין. לשים לב. לראות. כשהתקשרתי אליהם אז הם חיו כל אחד בבושה משל עצמו, ואני, מזכיר פשוט, לא הצלחתי להעביר להם את הסיטואציה הקשה שהיה אביהם נתון בה", הוא מסכם בצער.

מתארגנים ונותנים

אבל לא, אל תדאגו. לעומת המקרה הזה נספר לכם על ארבע משפחות שנהגו אחרת. משפחות שכן שמו לב ולא הסתפקו בצקצוקי לשון אלא קמו ועשו מעשה.

ר' יצחק לוי (השמות לאורך כל המאמר בדויים, אבל האנשים עצמם - אמיתיים לגמרי) לדוגמה. הוריו הקימו משפחה של תשעה עשר ילדים, בלי עין הרע. משפחה ברוכת ילדים בהחלט גם בתוככי הציבור שלנו. "לפני עשרים וחמש שנה הם כבר אחזו בנישואי הילד השביעי, וראינו שאבא נושא על כתפיו משא של כמה וכמה הלוואות שלקח על עצמו. קיבלנו החלטה שאי אפשר להמשיך כך", הוא אומר. בני המשפחה התכנסו והחליטו

בלי לשתף בה איש. הוא ניאות לשתף אותנו במה שקרה אז, שלושים שנה אחורה: "הייתי אברך כולל צעיר, קיבלתי מלגה שבהחלט סיפקה אותנו באותם ימים, וזוג' תחי' עבדה בעבודה טובה ומכניסה. אחותי התארסה מיד לאחר נישואי. היא הייתה הרביעית במשפחה, והבנתי שאני חייב לעזור להוריי. ההורים משני הצדדים קנו לנו את הדירה כפי שהיה מקובל בימים ההם, ואנחנו, בני הזוג, שילמנו משהו סמלי בכל חודש. אמרתי לעצמי: לא ייתכן שאבי מתחיל להתבוסס בבוץ של חובות, ואני חי לי את החיים שלי בלי להסתכל מעבר לד' אמותי. את אחת ההלוואות הגדולות שלקח אבי לצורך הדירה שבה אני מתגורר עד היום, הוא החזיר לגמ"ח באמצעות צ'קים שנתן מראש לכל תקופת החזר ההלוואה. מה עשיתי? הלכתי לגמ"ח ההוא והחלפתי את הצ'קים בצ'קים משלי. זהו. החוב שלו בגמ"ח זה נסגר כליל. מובן שלא עשיתי זאת לפני שראיתי שזוגתי מסכימה עם הצעד הזה ברצון שלם".

אצל משפחת זינגר התחיל הכול כשראו הילדים את אבא שלהם דועך. חתנו, ר' משה וייס, משתף אותנו: "קיבלנו מידע שחותני לא ישן בלילות. פשוט כך. הוא היה מתהפך מצד לצד עד אור הבוקר. הוא קם כמובן סהרורי וליבו לא היה עימו. בקושי הלך להתפלל ומיד לאחר מכן היה שב לביתו ולעיתים לא הלך לעבודה. מצב בריאותו הלך והידרדר. הוא חיתן אז כמה

אבא, אפשר

פרנסה, וזאת בנוסף לחובות שהיו לו מנישואי הצאצאים. לי ולאחיי היו הוראות קבע לארגונים ולמוסדות שונים, אך לאחר ששאלנו רב והצגנו בפניו את הנתונים, הוא אמר לנו שבהחלט, את רוב החומש אנחנו צריכים לתת להורים שלנו - אם כי לא את כולו - כדי להציל את אבינו. איש לא יודע על כך חוץ ממשפחתנו."

ברכות מלב של אבא

ואיך קיבלו זאת ההורים? היה נעים להם לקבל עזרה מהילדים, עצמם ובשרם? ר' יצחק לוי: "מובן שהסתרנו את הדברים מהוריי ככל שיכולנו. לא הגענו אל אבא עם כסף מזומן. ידענו שסרר

דמי המעשרות שלנו, על פי הוראת רב. ברוך ה', חותני עוד חי לאורך ימים ושנים טובות, כאשר באותה תקופה לא ניבאו לו הרופאים טובות."

אם אנחנו מדברים על דמי מעשרות ועל מקרה שהתרחש לפני שלושים שנה, אז הנה איתנו על הקו ר' אהרן כהן, תושב בית שמש, אברך צעיר שזוכה לשבת באוהלה של תורה. הוא הבכור במשפחתו והקים את ביתו לפני עשור שנים. "אני יכול לומר לך דבר אחד", הוא בוחר להקדים במה שהם כבר עושים במשפחה, "אנחנו מפרישים חומש בכל חודש. את רובו אני ואחיי מקדישים לקופה מיוחדת למען מחיית בית הוריי ולנישואי צאצאיהם". הוא מבקש להדגיש: "אבי נקלע לקשיי

בנות מתוך שנים-עשר הילדים שבהם התברך, וההתחייבויות הכריעו אותו. לא היה לו איך לעמוד בהן, וכאן נכנסנו לתמונה."

יחד התארגנו כמה אחים וגיסים וחוללו את המהפך. "אני מדבר על תקופה של לפני שלושים שנה. יותר היה מצוי אז שאנשים החזיקו תחת ידיהם אלפי דולרים והלוו אותם זה לזה, ולכן התארגנו יחדיו, כל הילדים. המשימה המרכזית הייתה פשוטה מאוד: כל אחד פונה לאחים או לגיסים מהמשפחה שלו או למכרים אחרים, ומביא מהם הלוואות לכסות את החובות של חותני. בתוך זמן קצר כיסינו את כל חובותיו ואף הקמנו קופה לצורך נישואי ילדיו הבאים, כאשר ההחזרים הם

ר בבקשה להחזיר לך

זו תופעה שהחלה כבר לפני שנים, אך בתקופה האחרונה החלה לצוץ מעל לקרקע; יותר ויותר משפחות מתארגנות יחדיו לסייע להורים שנמצאים עמוק בביצת החובות ומתקשים לכלכל את עצמם. כיצד עושים זאת נכון? איך מקבל זאת האבא, האיש החזק במשפחה? ואיך יכולים ילדים נשואים, שמגדלים בעצמם משפחות ברוכות ילדים, לעזור משמעותית להורים? שוחחנו עם כמה מהם וביקשנו ללמוד כיצד עשו זאת בהצלחה; התוצאה - לפניכם

ישראל גרין

ציור: יוני גרשטיין

מכול וכול ולכן בחרנו באופציה של תשלום הלוואותיו. אבל לא רק. באחת החתונות, למשל, שילמנו לו את כל הוצאות החתונה. זה היה בהתחלה, כשהתגבשנו בכדי לסייע לו. כשביקש אבא שלי להגיע להסדר תשלומים עם בעל האולם, הודיע לו הלה שהחתונה משולמת ושלא ישאל שאלות מיותרות... כשזה נודע לו הוא לא ממש קיבל את זה באהבה, ואי אפשר לומר שזה מצא חן בעיניו, אבל הוא 'התנחם' בכך שהוא לא משתמש בכסף לצורך המחייבה האישית שלו אלא לצורך נישואי צאצאיו, וכשזה היה המבט - הוקל לו, ותמיד היה מודה לנו בכל לב."

ר' דוד פרידמן: "לאחר כמה חודשים, כאשר אבי שם לב שהצ'קים שלו לא נפרעים, הוא הגיע לגמ"ח ובירר את הפרטים. בגמ"ח פטרו אותו בתואנה שמישהו משלם בעבורו. זה לא היה לו נוח. לאחר שהתגלה לו שאני עומד מאחורי ה'מזימה' הזו, הוא הגיע אליי, לא בכעס ולא בטרמניה אלא מתוך

חוסר נעימות, ובפרט כאשר אינני לבד בהחלטה הזו אלא גם בני ביתי. אמרתי לו שמבחינתי אין צורך לדבר על הנושא הזה לעולם. זו החלטה של שנינו ואנו שלמים איתה. מה אומר לך... הוא קיבל את זה. גם כשביקש פעם אחת להודות, אמרתי לו: 'אבא, זה בסדר, אני מעדיף שלא לדבר על זה. בבקשה אבא...' אני בטוח שבתוך תוכו הוא שמח שלבן שלו אכפת ממצבו הכלכלי והוא אף מטה שכם."

ר' משה ווייס: "חותני לא שאל שאלות, לא הגיב ולא בירר. הוא כבר היה בשלב הקריסה. ההתחייבויות שלו הגיעו לשלב שכאמור הפילו אותו למשכב, ומצב בריאותו לא אפשר לו להתנגד או לתמוך. אמרו לו ששילמו את כל חובותיו, עיניו אורו, והוא שב לארץ החיים בלי לדעת איך, כיצד ולמה."

ר' אהרן כהן: "אבא שלי, שיהיה בריא, היה בהלם: חומש? בשבילי? השתגעתי? אמרנו לו: אבא, קיבלנו דעת תורה. הבריאות שלך חשובה לנו יותר מהכסף שלנו. ובמיוחד כאשר לא מדובר בכסף שלנו אלא בכסף שאנחנו צריכים לתת, ובהוראת רב הוא מועבר אליך, אבא. כמוכן איש מלבדנו אינו יודע על כך. אבי הודה לנו מאוד, ומאז הוא מברך אותנו בברכות כאלה, שכולנו תולים את ההצלחה שלנו בחיים בכל תחום בברכות האלה שיוצאות מלב של אבא אוהב."

עוברים לדור הבא

כשילדים ערים כל כך למצב הכלכלי של ההורים הם מוצאים דרכים נוספות לעזור, כל אחד בתחומו.

"כשהחלטנו לקחת גמ"ח לכסות את החובות", אומר לנו ר' **יצחק לוי**, "היה לנו ברור שלא מדובר בכל החובות ואפילו לא בחציים. אומנם כל אחד מאיתנו הקים משפחה ברוכה, ברוך ה', ויוקר המחיה לא פוסח על איש מאיתנו, אבל דווקא בגלל גודלה של המשפחה אנחנו יכולים לעזור גם בתחומים אחרים. כך למשל, אצל רוב ילדיהם לא שילמו הוריי לקייטרינג בעבור שבת העלייה לתורה ושבת השבע ברכות, אלא אנחנו התארגנו להכין את הסעודות. כל אחד בישל משהו, ויצאו סעודות שבת

"לפני עשרים וחמש שנה הם כבר אחזו בנישואי הילד השביעי, וראינו שאבא נושא על כתפיו משא של כמה וכמה הלוואות שלקח על עצמו. קיבלנו החלטה שאי אפשר להמשיך כך"

לתפארת, כאשר גם המלצרות וההגשה היו עלינו. מי שהרוויח מזה באופן מיידי, חוץ מהוריי, הוא לא אחר מאשר אנחנו הילדים, לא רק בעולם הבא אלא גם בעולם הזה. הניסיון העשיר שלנו הביא אותנו להמשיך עם היוזמה הזו גם לדור הבא, ולכן איש מאיתנו לא משלם על קייטרינג לשמחות של ילדיו. בכל שמחת אירוסין, בר מצווה, שבתות שמחה, כולם מתארגנים לבשל ולארגן את השבת, מה שחוסך לכולנו הוצאות גבוהות. והרווח הגדול? לראות את הנחת שיש להוריי כשהם רואים כיצד אנחנו עוזרים זה לזה בשמחות. הם מתרגשים מאוד מהאחדות הנפלאה ומהעול הכלכלי הגדול שיוורד מאיתנו, וזה לבד מחמם את הלב שלנו ומוכיח כי הכול היה שווה!"

אפילו שיפוץ של בית ההורים מימנו הילדים לאחרונה: "עשינו זאת מתוקף העובדה הפשוטה שהבית שלהם הוא האולם שלנו לשמחות השבע-ברכות... הסברנו להם שהם מארחים בחום את השמחות התכופות במשפחתנו, אז במקום לשכור אולם בכל פעם אנחנו משקיעים בביתם שלהם..."

אביו של ר' **דוד פרידמן** התרגל כל כך שלא מדברים על זה, עד שבחתונות הבאות של צאצאיו הוא כבר לא מחה כאשר ניגש ר' דוד ביוזמתו לבעל האולם ולנותני שירות נוספים בחתונה ושילם להם מכספו במקום אביו. "אבי הבין שאני רציני להחריד בעניין, ואם אני מרוויח יפה 'מותר' לי לעזור כשהוא מחתן ילדים בזה אחר זה. ואם סיכמנו ש'לא מדברים על זה' אז 'לא מדברים על זה'. אני יכול לומר לך שכל חיי אני רואה ברכה עצומה בכלכלת ביתי, מעל לדרך הטבע."

הוא מציין לדוגמה, שפעם אחת, כאשר פרש מהעבודה שלו, הוא היה שנה וארבעה חודשים בלי עבודה. ביום שקיבל את תשלום הפיצויים האחרון הוצעה לו עבודה אחרת, טובה הרבה יותר, ולמחרת בשמונה בבוקר כבר התחיל את עבודתו החדשה...

ר' משה: "כשהצלחנו ברוך ה' לכסות את החובות של חותני, הוא חזר לחיים והרגיש טוב עם זה שהוא מתפרנס היטב ויכול לסיים את החודש. ראינו שלא נדרשת לו עזרה נוספת כלשהי, ושמחנו בהרגשה הטובה שלו שהוא לא צריך את עזרתנו בכלכלת הבית הרגילה."

ר' אהרן כהן: "אבי עוד מגדל בלי עין הרע משפחה ברוכה ילדים, ויש לו עוד כמה ילדים לחתן, ברוך ה'. מטבע הדברים בית הוריי תוסס בחגים, יש גם ילדים בבית וגם ילדים נשואים שמתארחים, וטבעי מאוד אצלנו שכל מי שבא מביא עימו כמה ממאכלי החג. כך ההוצאות בחגים יורדות דרסטית. כשאנחנו מזהים (על ידי

אימנו...) שהחשבון של הוריי חרג למינוס, אנחנו מתארגנים בתוך יום לכסות אותו. "אני רוצה לומר משהו נוסף: הרי גם אני אישית חוסך כסף לנישואי ילדיי, כמו אנשים רבים אחרים, רק שאני פשוט מלווה לאבי מהכסף הזה. לפעמים הלוואת חתונה של מאה אלף ש"ח בהחזר

הרב ווייס מסכים איתו: "רק כדי לחתן שנים-עשר ילדים, בלי דירות, צריך יותר ממיליון ש"ח. זה לא טבעי, ואם נבחרנו להיות השליחים של הקב"ה לעזור לאבא או לחותן שלנו, זו הזכות שלנו. אנחנו לא נותנים כלום!"

הרב כהן: "כמו שאמרתי, כספי

שיחסוך ממני ריצה לגמ"חים נוספים, ובפריסה רחבה הרבה יותר של החזרים קטנים בכל חודש. אז מה הרווחתי? קודם כל, הכסף שאני חוסך לנישואי צאצאיי לא התבזבז ושוכן לבטח בהלוואה אצל אבי, שמחזיר לי בכל חודש. הרווחתי גם הלוואה גדולה בהרבה משציפיתי, הלוואה מיידית, וגם לא הייתי צריך 'לפתוח תיק' ולהשיג ערבים וכדומה. אז תחזור שוב על השאלה שלך... תגיד אתה: נתתי או קיבלתי?!"

הרב כהן מבקש לחדד נקודה נוספת: "יש לי קרוב משפחה שהשתכר יפה מאוד, אך תמיד היה מסובך בחובות ובהלוואות בלי יכולת להחליץ מהם. פעם אחת שאל אותו אביו אם הוא מפריש מעשרות.

"קיבלנו מידע שחותני לא ישן בלילות. פשוט כך. הוא היה מתהפך מצד לצד עד אור הבוקר. הוא קם כמובן סהרורי וליבו לא היה עימו. בקושי הלך להתפלל ומיד לאחר מכן היה שב לביתו ולעיתים לא הלך לעבודה"

חודשי של אלף ש"ח לחודש, זאת עזרה גדולה יותר מאשר לתת עשרת אלפים ש"ח כתרומה. זה גם הסכום הגדול שמוריד מההתרוצצות אחר גמ"חים אחרים, וגם ההרגשה של אבי שלא מקבל תרומה אלא הלוואה."

איננו נדיבים, אנחנו חייבים!

עד כמה הרגשתם כנותנים בשעה שהייתם בצד המסייע?

עד עכשיו היו אנשי שיחנו נינוחים, שלווים ושמחים. פעם ראשונה במהלך הראיון, שכולם התרעמו על השאלה ויש שאף כעסו.

הרב לוי: "כל אחד אוהב להיות בצד הנותן, אבל גילינו שכאשר מדובר בהורים שלנו קשה לומר שאנחנו 'נותנים'. כי כשאנחנו יכולים להחזיר להורים אחד מיני אלף ממה שהם עשו בעבורנו, זו ההנאה הגדולה ביותר שלנו! כמה היינו מתאכזבים אם הם לא היו מסכימים לקבל את ההסדר שעשינו. זה בדיוק כמו שחז"ל אומרים שאישה יכולה להתקדש לאדם חשוב בהנאה הזו שהוא נושא אותה לאישה. זו הנאה אישית שלנו שהם מסכימים שנעזור להם. וכל זה מלבד הרווחים האישיים, כמו שכבר מניתי קודם, בסבסוד השמחות שלנו והאחדות במשפחה."

הרב פרידמן חריף קצת יותר: "מי שנותן לזולת - נותן מתוך בחירה, וזו כמובן מצווה גדולה שאין חולק על שכרה. אבל במקרה שלנו, לראות אבא שנכנס לסחרור של חובות ולעצור את זה - זו לא נתינה. זו חובה. זה משהו שמוטל עליי, ואוי ואבוי אם אבחר אחרת. אני לא מרגיש איזה נדיב גדול אלא אדם שממלא את חובתו בעולמו."

לחתן ילד תשיעי, בלי חובות

מה המסר שתצטוו להעביר לקוראינו?

ר' יצחק לוי: "אני אפשר לקבוע לכל אחד מה לעשות, אבל אני יודע את הכלל של 'עניי עירך קודמין', ובוודאי כאשר מדובר בהורים שצריך להחזיר להם טובה ואף פעם זה לא יהיה מספיק."

ר' דוד פרידמן: "פשוט מאוד. כשהאדם הקרוב אליך ביותר, אביך, מחתן עשרה ילדים, אסור לך לעמוד מנגד. תעשה הכול כדי לחלץ אותו. מה יש להוסיף על זה?!"

ר' משה וייס: "אני יכול לומר משהו אחד. ברוך ה', חיתנתי בשנה האחרונה את ילדי התשיעי והאחרון, ובעזרת ה' יתחילו נכדיי להתחתן בקרוב. גלגלתי גמ"חים, אבל היום אין לי חובות כלל! איך? אצל כל ילד היה לי נס בפני עצמו. כמו שכל עניין השידוכים הוא דבר שמיימי כך גם המימון שלהם הוא שמיימי. לא יודע מה קורה אצל אחרים, אבל אני סמוך ובטוח שזכות אבות עמדה לי, ובמקרה הזה זכות חותני."

הצעיר שבחבורה, ר' אהרן כהן, מסכים עם מה שאומר ר' יצחק: "כל הצדקות הן חשובות מאוד, אבל חובה על כל אחד לדעת, ובפרט יש לשנן זאת לצעירים שנותנים למוסדות שלהם, מכיוון שהם מקבלים תעודה או מתנה ושאר כיבודים וכדומה: הצינוי 'מבשרך על תתעלם' הוא חובה הלכתית גם אם אין כאן כבוד ותעודה. רצון הבורא יתברך הוא שניתן להורים לפני כל חישוב אחר, ובמקרה של ספק יש לפנות לרב ולשאול על כך."

ענה לו הקרוב ההוא: מעשרות? קודם שאיחלץ מהחובות שלי. הבהיר לו אביו: ייתכן שאתה צודק מבחינת ההלכה, אבל עצה יש לי אליך - תן מעשרות. ואם אתה רוצה מסלול מהיר יותר, תן חומש. אני יכול להעיד שמהיום שהוא התחיל לתת חומש, זרחה לו שמש ההצלחה באופן מדהים, ודי אם אומר שילדיי מקבלים ממנו על מגש של כסף דירות בבני ברק ובירושלים!"

הוא מפנה את המבט גם אל משפחתו פנימה, ומגלה לנו שלא כל אחיו וגיסיו שותפים להעברת המעשרות או החומש לקופת ההורים. "אבל אני יכול לומר לך דבר אחד: כל מי שעושה כמוני מצליח בחיים בצורה מעוררת השתאות. אלה שלא נותנים נמצאים עמוק בסבך. זהו הפלא הגדול. אז אני נותן או מקבל?!" ■

המעשרות והחומש זה לא מה שאנחנו נותנים. מהסיבה הפשוטה: הם לא שלנו. הם שייכים לגבוה. אבל גם בפן הפרקטי: אין לך מושג כמה הרווחתי אישית מכך. אתן לך דוגמה קטנה: לאחרונה הייתי צריך סכום עתק כדי להיכנס לדירה משלי בבית שמש. כפי שכבר הבנת, יש סכום גדול שנמצא בהלוואה אצל אבי, אך כמו תמיד לא רציתי לבקש אותו ממנו. הוא מחזיר לי תשלום קבוע בכל חודש וזהו. הגעתי לגמ"ח גדול שהסכים להלוות לי סכום גדול, וביקשתי מקרוב משפחה שיחתום לי ערבות על הסכום. הוא ביקש ממני שאצלצל אליו מחר. למחרת הוא הקדים אותי ובישר לי שהוא עצמו ילווה לי סכום גדול הרבה יותר,

